

sammenlægge Bøndersteder til at udgjøre uforholdsmæssige store Eiendomme, han vil derved skabe et Bondearistocratie, som vi sidst talte saameget om. Den ærede Ordfører meente, at det maatte forundre os, om en driftig Mand skulde formenes at blive ved sit Fædrested, naar han vilde udvide sin Eiendom. Nei, det skal heller ikke formenes ham at blive ved sit Fædrested; men Ordføreren vil have, at den driftige Mand skal kunne uddrive sine Naboer fra deres Fædresteder; thi paa anden Maade kan han ikke ønske, at han skal kunne opsluge deres Eiendomme til Sammenlægning med sin egen; — og er det Ret, for at begunstige een Mand til at blive en stor Jordrot, at gjøre Uret imod 4 a 5, hvilket her vil sige at nægte Plads til selvstændig Ernæringsbolig for 4 a 5 Familier? Nei! — Jeg har tilstrækkelig beviist de aristocratiske Bestræbelser, der ligge i Sligt, ved de foregaaende Behandlinger, og jeg skal ikke afholde mig fra at stemme imod alle de her foreliggende Forslag, der gaae ud paa at forhøje Sammenlægningen til 20 Tdr. Hartkorn, i hvor mange Skikkelser de endog her fremtræde, idet jeg erklærer, at, ved at stemme paa anden Maade, vil man meget daarligt sørge for den fremtidige Landbefolknings Ernæringsplads og Kaar. Hovedgaardene eller de egentlige Herregaarde ere nu udelukkede fra denne Sammenlægnings- og Udstykningslov, og det mener jeg ogsaa kan være ligegyldigt; thi disse udstyffes ikke alligevel til Selveiendom. Man har anført som Grund til Sammenlægning af Bondejord, at, naar Hovedgaardene blive udstyffede til mindre Gaarde, kunde vi ikke have Noget imod, at Bøndergaarde sammenlagdes til nye Herregaarde. Nei, det kunne vi saa ikke have Noget imod, saa bliver jo Forholdet det samme, Bøndergaard bliver Herregaard og Herregaard bliver Bøndergaard, men det vilde Hovedgaardene ikke blive; der, hvor Høvet i mange Aar har været ophævet, der har man, naar man ikke har kunnet drevet

eller solgt Hovedgaarden samlet, deelt den i flere Forpagtergaarde, men det er ikke blevet til Bøndergaarde og det er heller ikke blevet til Bolig for selvstændige Familier; thi, er der nogen agerdyrkende Stilling, som er u selvstændig, indskrænket, bunden, vanskelig og afhængig af Eierenes Naade, saa er det Forpagterens, langt mere end Fæsterens. Altsaa at sørge for, at en ny Klasse af Agerdyrkere skulde blive talrig i Danmark, som i England, nemlig Forpagtere, det er ligesom at gjøre Folket saa afhængigt af Jordelenderne som muligt og ophæve al folkelig Selvstændighed. Der kan ikke ventes, siger jeg, Andet af Hovedgaardenes Udstykning end nye Forpagtere, altsaa dersaa skal ikke komme hverken nogen selvstændig politisk forøget Birkfomhed eller landoeconomisk forøget Udbytte til Befolkningens og Statens Lærv for de mange flere Familiers selvstændige Ernæring. — Skal vi derimod vente dette, saa skal det være ved Udstyknings og ved en lempelig passende Sammenlægning. De Vanskeligheder, som den høit ærede Indenrigsminister anførte, og de Omstændigheder, der kunne tale for, at Sammenlægningen ikke indskrænktes til 12 Tdr. Hartkorn, det var de gode Egne, hvor der var kun 6 Tønder Land geometrisk Maal pr. Td. Hartkorn, og hvor der var saa udmærket Jord; i saadanne gode Egne meente han, det maatte være for lidt at tillade Sammenlægning til 12 Tdr. Hartkorn; men jeg maa hertil erindre, at i disse Egne er de 12 Tønder Hartkorn af en langt høiere Værdi og giver et langt større Udbytte for den eiende Mand, der kan drive denne Eiendom med en langt mindre Besætning og mindre Befostning end 12 Tønder Hartkorn i de magre Egne, og dog høfter det dobbelte Udbytte. En saadan Eiendom er altsaa af en betydelig høiere Værdi end en af samme Hartkorns-Størrelse i de magre Egne, hvor Driftsomkostningerne ere betydeligt større end det forøgede ringere Areal, man der har at drive.